Lemb. Kebudajaan. Ind.
Kon. Bat. Gen.
XXII
538
2

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OPCARD 10

XXII.538

PERPUSTAKAAN NASIONAL

CARD 10

XXII.538

XXII.538

ATCHIN.

Item-id : 2121758240

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.
Tanggal : 19 Maret 2012
No. Induk : 20928/PN-MUSEUM/12
BIB - ID : 1039760
Beli / Hadiah : Ex. Museum

282900

XXII
538

ATCHIN.

VERHAAL

DER

EXPEDITIE IN 1857

BESCHREVEN DOOR

F. G. HOFFMAN,
Gep. Luit.-Kol. bij het Nederl. Ind. Leger.

NIJMEGEN,
H. C. A. THIEME.
1873.

BAT. GENOOTSCHAP

PERPUSTAKAAN NASIONAL

In Nederlandsch Indië ziet men menigmalen officieren der zee- en landmacht als vertegenwoordigers der Nederlandsche regeering optreden, bij onafhankelijke of aan hare suprematie onderworpen vorsten; nu eens tot het aangaan of vernieuwen van contracten, dan weder om te waarschuwen tegen verbreking der bestaande verbindtenissen; in één woord, zendingen van geheel diplomatieken aard vervullen.

Is het daarom voor ieder met burgerlijk bestuur belast of met eenig gezag bekleed officier wenschelijk, zich zooveel mogelijk toe te leggen op de kennis der taal-, land- en volkenkunde van den Indischen archipel, voor hem, die tot zoodanige zending geroepen wordt, is het een eerst vereischte bekend te zijn met de zeden en gewoonten van het volk en met de gebruiken en ceremoniën van het hof en de grooten, waarmede hij in aanraking zal komen. Immers, die kennis zal veel tot het welslagen der zending bijbrengen, terwijl onbekendheid met de gebruiken door den inlander al spoedig voor opzettelijke krenking of geringschatting gehouden wordt, en de zending daardoor gevaar loopt te mislukken.

Om die reden achten wij het verhaal eener dergelijke zending naar den vorst van Atchin, in 1857 opgedragen aan den generaal-majoor J. Van Swieten, civiel en militair gouverneur ter Sumatra's westkust, niet van belang ontbloot. Buitendien is van het onafhankelijke Atchinsche rijk in het noorden van Sumatra (onzen hardnekkigen vijand tot aan 1839) nog te weinig bekend, om eenige bijzonderheden van land en volk niet bij ieder welkom te gelooven.

Wij zullen in korte trekken mededeelen, wat tusschen het Nederlandsche gouvernement en het rijk van Atchin is vooraf gegaan en aanleiding gaf tot de bestaande ongunstige verhouding dier rijken vóór de zending, en daarna aanteekenen welke uitkomsten die zending opleverde en wat er nog van te verwachten is.

Het is algemeen bekend, dat reeds bij onze eerste vaart op den Oost-Indischen archipel handels-betrekkingen met het rijk van Atchin bestaan hebben, daar in 1598 Frederik en Cornelis Houtman in Atchin toegelaten werden om handel te drijven, en er later door den vorst van dat rijk zelfs een gezantschap naar prins Maurits werd gezonden.

Volgens den Franschen admiraal Beaulieu, die Atchin in 1621 bezocht, moet het rijk toenmaals in grooten bloei verkeerd hebben, daar hij den rijkdom en de pracht van het hof bijzonder roemt.

Is het niet te ontkennen dat de alleenhandel, dien de Oost-Indische compagnie niet wenschte op te geven, doch de Atchineezen, als hun nadeelig, niet wilden handhaven, aanleiding tot botsingen gegeven heeft, zeker is het dat de trouweloosheid der vorsten en de wreede behandeling, die niet alleen de Nederlanders, maar ook andere Europeesche natiën te Atchin ondergingen (1), het handelsverkeer meer en meer hebben doen afnemen, zoodat het thans nog slechts door eenige, meest Amerikaansche en Fransche schepen bezocht wordt, die de weinige peper (in verhouding tot vroeger althans) (2) opkoopen en tegen lijnwaden, ijzer en snuisterijen inruilen.

Het sultans-rijk van Atchin bestaat uit verscheidene, door afzonderlijke radja's of raja's bestuurde rijkjes, allen leenen van den sultan, die vroeger hunne schatting (*wasiel*) — wat de peper betreft $\frac{1}{5}$ Spaansche mat per pikol — opbrachten en den sultan gehoorzaamden. De rijkjes, zooals Kloewan, Kwala Batoe, Mukki, Tapat-Toewan, Assahan, Taroemon en anderen, hebben zich evenwel van lieverlede van den sultan losgemaakt, geweigerd de wasiel te voldoen, eigenmachtig gehandeld, met den sultan in voortdurende en dikwerf onderlinge vijandschap geleefd, en de welvaart en grootheid van het sultans-rijk ten val gebracht.

Het Atchinsche rijk grenst door Taroemon aan Singkel, de meest noordelijk gelegen plaats onzer bezitting op Sumatra's westkust. De landen ten zuiden van kaap Singkel, door Maleijers en Batta's bewoond, waren, op grond van met de voormalige Oost-Indische compagnie gesloten overeenkomsten, aan de suprematie van deze onderworpen en genoten daarvoor bescherming.

De compagnie had van 1668 tot 1778 eene factorij en een fort in

---

(1). Te Kwala Batoe werd nog in later tijd het Amerikaansche schip Endicot geplunderd.

Te Mukki werd de Amerikaan Wilkens vermoord, tengevolge waarvan de Amerikaansche oorlogschepen Potomak en Columbia die plaats kwamen verwoesten.

(2). Er zijn tijden geweest waarin de peperproductie van Atchin geraamd werd op 280 m. pikols (à 125 Amerikaansche ponden), terwijl ze nu niet hooger geschat wordt dan 60 of 70 m. pikols.

het ietwat zuidelijker aan zee gelegen Baroes of Baros, — eene belangrijke Battasche handelplaats, — en kon van daar uit die bescherming verleenen.

Nog lang na het Engelsche tusschenbestuur bleven Baros en Singkel door ons onbezet, en had eerstgenoemde plaats veel te lijden van de strooptochten der Atchineezen, die van het nabij gelegen en door hen bezette Tapoes Baros aanvielen en plunderden. Dientengevolge wendden de hoofden, op grond van de overeenkomsten, zich in 1838 tot den civielen en militairen gouverneur van Sumatra's westkust, den generaal-majoor Michiels, en riepen zijne bescherming in tegen de Atchineezen.

Eene militaire expeditie was hiervan het gevolg. Tapoes en Singkel werden op 15 April en 25 Mei 1840 door kracht van wapenen genomen en bezet. De Atchineezen weken terug naar Taroemon, en de Maleische en Battasche bevolking voegden zich gaarne onder ons gezag.

Een dergelijk verzoek werd ingediend door de Maleische bewoners te Goenong Sitolie, eene handelplaats aan de oostkust van het nabij gelegen aan ons gezag onderworpen eiland Nias, werwaarts de Atchineezen almede hunne strooptochten richtten om menschen te rooven of op te koopen, en als slaven in hunne pepertuinen te doen werken. Ook daar werd in 1840 eene redoute opgeworpen en bezet, en aan den kommandeerenden officier tevens het burgerlijke bestuur opgedragen.

De jonge radja van Taroemon, of Troemon, kwam na den dood van zijn vader, radja Boedjong, onder de voogdij van zijn oom, Mohamad Arief of radja Amaris, radja van Singkel, die geene middelen ongebruikt liet om het land, waaruit hij verdreven was, in beroering te brengen. Om hem onschadelijk te maken, werd door den generaal Michiels met den radja Moeda Moeda van Taroemon eene overeenkomst getroffen, waarbij deze zich verbond de strooptochten zijner onderhoorigen tegen te gaan, terwijl hem onze bescherming toegezegd en eene jaarwedde van 2400 gulden toegekend werd.

Deze radja Moeda is de telg eener christin, dochter van een geneesheer der Oost-Indische compagnie, die in 1793, toen de Fransche kaper Le Mesme Padang beschoot en op brandschatting stelde, aan boord van een in de rivier liggend Atchineesch vaartuig vluchtte, dat kort daarna onder zeil ging en haar medevoerde.

Was nu de Oost-Indische compagnie, na het aanvaarden der rechten van den vorst van Minangkabau over al de strandplaatsen van Singkel tot Indrapoera, door het verdrijven der Atchineezen, die zich op eenige dier plaatsen als gebieders hadden neêrgezet, steeds in

eene ongunstige, ja vijandelijke verhouding met Atchin geweest, hunne verdrijving van Tapoes en Singkel in 1840, waar zij zich andermaal als overheerschers gevestigd hadden, bestendigde dien toestand, en wel in die mate, dat zij in Juni 1848 een aanslag op onzen post te Singkel waagden. Hoewel die door de bezetting afgeslagen werd, waren onze handels-prauwen — veelal Chineezen van Baros en Singkel — op de reeden van Atchin en andere plaatsen niet veilig voor plundering, en bleef het wegvoeren van menschen van het eiland Nias voortduren.

Is het immer wenschelijk in de afgelegen gedeelten van den archipel onze vlag te vertoonen, in de wateren tusschen Atchin en Nias achten wij het, ter wering van den slavenhandel, te meer noodzakelijk.

Bij het tractaat, den 17den Maart 1824 te Londen tusschen Engeland en Nederland gesloten, hebben de Nederlandsche gevolmachtigden, namens hunne regeering, de verplichting op zich genomen om de betrekking met Atchin in dier voege te regelen, dat deze staat, zonder iets van zijne onafhankelijkheid te verliezen, den zeevaarder en handelaar steeds die veiligheid aanbiedt, welke er niet schijnt te kunnen bestaan dan door de gematigde uitoefening van Europeeschen invloed. In hoe verre aan die verplichting werd voldaan, bleek uit het gebeurde met den Nederlandschen schoener Dolfijn, in 1839. Aan de inlandsche equipage, die het schip afgeloopen en den gezagvoerder Seba vermoord had, werd te Atchin bescherming verleend en de lading, meestal gouvernements-eigendommen, benevens het schip daar ter plaatse verkocht.

Wij hebben hierboven gezien, dat in het daarop volgend jaar de expeditie tegen de Atchineezen te Tapoes en Singkel plaats had.

Intusschen was toch, na al het voorgevallene, het genoemde tractaat de aanleiding, die tot het aanknoopen van betere betrekkingen deed besluiten. De eerste stap die daartoe gedaan werd, had plaats in 1853 door zijner majesteits korvet Van Speijk; dit vaartuig, iets te laat vertrokken, kon echter tegen den noordwest-moesson niet opwerken en keerde van eene verloren reis terug.

In 1854 bereikte zijner majesteits brik De Haai wel de plaats van bestemming, de reede van Atchin, doch niet het doel der reis.

Het état-major werd er onheusch bejegend, omdat de kommandant niet voorzien was van geloofsbrieven. De regeering meende die niet te moeten afgeven, dewijl door den sultan nog geene voldoening gegeven was voor het gebeurde met den Nederlandschen schoener Dolfijn. Doch kon er eene goede ontvangst verwacht worden van den sultan, die zich, na de vijandelijkheden van 1840, met het Nederlandsch-Indische gouvernement in oorlog beschouwde? Was

zijne hoogheid niet gerechtigd de komst van dit oorlogschip, zonder die brieven, te beschouwen als eene miskenning der internationale gebruiken?

Toen het Nederlandsch-Indische gouvernement besloten had de eerste stappen te doen tot eene toenadering, had het, naar onze meening, niet moeten terugkomen op eene gebeurtenis, die bovendien bij de bestaande verhouding niet kon worden beschouwd als eene inbreuk op het volkenrecht.

In 1855 werd weder een oorlogsbodem, zijner majesteits fregat Prins Frederik der Nederlanden, naar Atchin afgezonden; ook toen werden door de hooge regeering geene geloofsbrieven aan den kommandeerenden officier ter hand gesteld. Deze deed de reede van Padang aan, en zou evenmin in zijne zending geslaagd zijn, indien niet de generaal Van Swieten, die van oordeel was dat waar men een oogmerk bereiken wil men ook niet verzuimen moet de middelen aan te wenden, hem op eigen gezag een geloofsbrief voor den sultan had afgegeven.

Aan het état-major van dit fregat viel dan nu ook eene goede ontvangst ten deel; door den sultan werd een brief voor den gouverneur-generaal medegegeven, waarin zijne hoogheid van zijn verlangen naar eene vriendschappelijke verhouding sprak. Dit had ten gevolge dat de hooge regeering besloot met den sultan van Atchin, Aladin Mansoer Sjah, een contract te sluiten van vrede, vriendschap en handels-bescherming, waarbij deze zich verbinden zou het slavenhalen en den strandroof te weren, en veiligheid van personen en goederen van onze handelaren te verzekeren.

Aan den civielen en militairen gouverneur op Sumatra's westkust, den generaal-majoor J. Van Swieten, werd opgedragen, zoo hij dit geraden achtte, zich tot het sluiten van genoemd contract in persoon naar Atchin te begeven, waartoe zijner majesteits stoomschip Amsterdam, onder bevel van den kapitein-luitenant De Vries, in Maart 1857 ter zijner beschikking gesteld werd. De generaal, vergezeld van den ambtenaar Nieuwenhuizen die als secretaris fungeeren zou, van zijn adjudant den majoor Hoffmann, en van een ondergeschikt beambte translateur voor de Maleische taal, ging dientengevolge in den morgen van den 19den Maart 1857 aan boord. Het vaartuig hield koers op straat Si Biroe: of Siberoet, passeerde die en kampte daarna met hooge zeeën en tegenwind, zoodat het eerst tegen den middag van den 24sten ter reede van Atchin kwam.

Die reede, slechts eene geringe bocht vormende, is geheel open, het strand zandig en zacht glooiend, zoodat het stoomschip op een afstand van twee Engelsche mijlen van den wal ten anker ging liggen. Daar de ankerplaats, hoewel gedeeltelijk beveiligd door de

nabij liggende eilanden Waij en Gomez, open ligt voor de zuidwestelijke winden, was het ankeren op dien afstand raadzaam. De reede leverde een schoon gezicht op den wal. Het voorland, dat zich vrij ver uitstrekt, is op vele plaatsen rijk aan kokos-palmen; daar achter verheft zich trapsgewijze het groene gebergte. Van de rijke en uitgestrekte stad, die, volgens Valentyn, vroeger nabij het strand lag, bespeurt men niets. De rivier, die langs Atchin stroomt, valt in het midden der reede in zee. Slechts aan den oever nabij het strand stond eene enkele woning, in het gezicht waarvoor, aan een hoogen bamboe-staak, de Turksche vlag wapperde: een rood vierkant met de wassende maan en daarin eene ster.

Aan dezelfde zijde der rivier bevond zich eene vervallen borstwering of batterij, die, door de kijkers gezien, onbezet en onbewapend scheen.

In den oorlog (van 1854—1855) door Frankrijk, Engeland en Turkije tegen Rusland gevoerd, had de sultan van Atchin, als Mahomedaansch vorst, den sultan van Turkije als hoofd van den Islam vele zegewenschen, en wat nog beter was, eene voor hem aanzienlijke som van 10,000 dollars, als tegemoetkoming in de oorlogskosten aangeboden. Daarvoor werd hij met de Medjid-orde begiftigd en hem vergund de Turksche vlag te voeren.

In den namiddag begaf de secretaris van het gezantschap, de heer Nieuwenhuizen, zich naar den wal, om een briet van den generaal aan den sultan te doen geworden, waarin van de aankomst en het doel der ambassade, — het overbrengen van een brief van den gouverneur-generaal (met de daarbij gevoegde geschenken) handelende over het sluiten van een contract van vrede, vriendschap en handel — werd kennis gegeven; verder, om met sultans gemachtigde den tijd en de wijze te bepalen waarop de brief en geschenken den sultan zouden aangeboden worden.

Na de rivier — waarvan het invaren door eene aan de monding liggende baar of bank bij laag water zeer bemoeielijkt en bij slecht weêr zelfs gevaarlijk wordt — circa een uur opgeroeid te hebben, landde hij in de nabijheid van den kraton, het verblijf van den sultan, en vervoegde zich tot den havenmeester, tevens ontvanger der inkomende rechten. Deze ambtenaar, gewoonlijk *sjabandar* doch hier *karanie* genoemd, is een inboorling van Voor-Indië, een Bengalees. Van dezen landaard zijn er velen als koopliedien en neringdrijvenden te Atchin gevestigd; zij maken door hunne sluwheid en handigheid goede zaken, en verkrijgen daardoor veel invloed.

De karanie geleidde den heer Nieuwenhuizen in zijne aan de rivier gelegen woning, — eene groote, vuile houten barak, gemeubeld met eenige defekte stoelen en tafels. Nadat de heer Nieuwenhuizen

hem het doel zijner komst had medegedeeld, bracht de sjabander den brief aan den sultan, en kwam daarna met de boodschap terug, dat de sultan den volgenden dag den brief beantwoorden, en den 26sten de geschenken met den brief van den gouverneur-generaal ontvangen zou.

De heer Nieuwenhuizen besprak daarop de ceremonie bij de ontmoeting in acht te nemen, kwam overeen om den 26sten wederkeerig een saluut van 21 schoten te geven, en keerde daarna naar boord terug.

Tegen den middag kwamen eenige kleine vaartuigen uit de rivier op het stoomschip aanleggen. Daarin bevond zich een der rijksgrooten met gevolg (eigenlijk een hoop nieuwsgierigen, die het vaartuig wilden bezichtigen), om een brief van den sultan, het antwoord op 's generaals schrijven, over te brengen. Hij werd terstond bij den generaal toegelaten, en ook het gevolg vergund aan boord te komen. Daaronder bevonden zich, behalve Atchineezen en Bengaleezen (ook Kling's Tambi's genaamd), ook eenige Afrikanen met glanzend zwarte huid en gekroesd haar, wellicht slaven, omdat zij als roeiers in de sloepen of prauwen dienst deden.

De Atchinees kenmerkt zich door scherpe, regelmatige gelaatstrekken. In afwijking der meeste bewoners van den archipel, is zijn profiel rechtlijnig; hij heeft het aangezicht smal, den neus recht en scherp, de oogen diepliggend, levendig en dicht bij elkaar, hetgeen aan zijn gelaat eene groote uitdrukking van scherpzinnigheid en sluwheid geeft. Hij is donkerbruin van kleur, weinig gezet, maar forsch gespierd en slank van gestalte. Mahomedaan en trotsch daarop, hoewel hij het slechts in naam en niet in de daad is, heeft hij het hoofdhaar kort geschoren en bedekt met een rood geruiten of bonten doek, veel minder sierlijk saamgebonden dan de Javaan dit pleegt te doen. Hij draagt eene wijde, veelkleurige, gestreepte broek, die tot aan de kuiten reikt en waarvan de stof, te Atchin zelve vervaardigd, een artikel van handel uitmaakt langs de geheele noordwestkust. De gegoeden dragen dergelijke broeken van zijde, insgelijks te Atchin geweven en dikwerf zeer kostbaar; daarover de sarong, ook van eigen fabrikaat. Beiden worden om de middel bevestigd door een buikband of gordel, waarin men een kort handwapen steekt, dat, onder verschillende vormen, in Indië de kris genaamd wordt.

De Maleische taal, doch weder een ander, moeielijk dialect, is de gebruikelijke. De Atchineezen aan boord gaven blijken van groote weetgierigheid, vroegen naar al wat ze zagen en wijdden eene bijzondere aandacht aan de twee groote granaatkanons op cirkel-affuit (van het kaliber van 60 en 80 pond), die tot de bewapening van het schip behoorden; de stoommachine werd met de meeste bewon-

dering bezichtigd, — zoodanig samenstel van ijzeren armen, stangen, krukken enz., die door vuur in beweging gebracht werden en de kolossale schepraderen rondwentelen, ging hunne bevatting te boven.

Met sultans zendeling vertrok ook het gezelschap. De generaal ontving echter nog meer bezoek in den loop van den dag, en daaronder dat van zekeren Ali Soliman, die in eene vrij zwierige kleeding, nagenoeg overeenkomende met die eens hadji's (priester), met vele buigingen en strijkaadjes zich aanbeval als leverancier voor de mondbehoeften. Hij sprak de Maleische taal zeer goed, verstond wat Fransch en Engelsch, deelde ons mede dat een Fransch oorlogsstoomschip de reede van Atchin bezocht had, en vertoonde een getuigschrift, door het état-major van dat schip aan hem afgegeven, van den volgenden inhoud:

»Corvette à vapeur Le Catinat, 23 Mars 1856."

»Les officiers de la dite corvette sont heureux de pouvoir certifier que pendant tout le séjour qu'ils ont fait dans ces parages, ils n'ont eu qu'a se louer de la complaisance du nommé Ali Soliman; cet individu, qui comprend un peu le Français, a montré toute la discrétion possible et leur à procuré les quelques vivres frais que produit le pays."

Op grond van dat certificaat werd aan Ali Soliman vergund het een en ander voor de gamelle te verschaffen.

Den 26sten tegen 8 uur des morgens gingen, onder het lossen van 21 schoten, in deputatie naar den wal: de heer Nieuwenhuizen, de kapitein-adjudant van den generaal en een der officieren van het état-major, om den brief van den gouverneur-generaal en de geschenken over te brengen. Het weder was schoon en stil, en daar de vloed opkwam ging men gemakkelijk de rivier op.

Men roeide ruim een kwart uur de rivier op, zonder aan den lagen moerassigen oever iets anders te zien dan eenige kaaimans, die, door het slaan der riemen verschrikt, in het riet en hooge gras wegkropen. Hooger op werd de grond vaster, en ontwaarde men verspreide woningen onder de schaduw der kokospalmen en te midden van suikerriet-tuinen.

Dat de vischvangst een tak van bestaan uitmaakt, bleek uit een aantal netten die te droogen hingen, en uit het te koop aanbieden van visch op de reede.

Atchineesche handels-prauwen, rank van bouw, scherp aan den boeg en van achteren hoog opgeboeid, lagen hier en daar aan den oever gemeerd. Naar gelang men verder kwam, namen de bebouwde velden en het aantal bewoners toe; de laatsten sloegen de

sloepen nieuwsgierig gade en volgden. Tevergeefs zag men echter uit naar de vroeger zoo vermaarde en groote hoofdstad van Atchin.

Na een kleine uur de rivier opgereeid te zijn, landde men eindelijk aan bij de woning van den sjabandar, die de heeren ontving en plaats deed nemen, voor zoo verre de wrakke, oude stoelen het toelieten.

Eenoogig, pokdalig, het korte grijze en stekelachtige haar alleen op het achterhoofd gedekt met een klein kapje, zoo als de Bengaleezen dat plegen te dragen, vuil en slordig gekleed, gaf die hoofdbeambte des sultans geen groot denkbeeld van zich, noch van den meester die zich door zulk een dienaar liet vertegenwoordigen. De geschenken, bestaande uit acht massief zilveren kandelabres van vier, drie en twee armen, honderd pond stérine-kaarsen, eene echte Turksche sabel met spinsbek of spinchbekken scheede en een groote klewang (recht zwaard) met gouden buitenscheede, die in kisten gepakt in eene tweede sloep gevolgd waren, werden ontladen; daarna begaf de sjabandar zich naar den sultan, om te vernemen wanneer deze de afgezanten ontvangen kon. Na zich vrij lang te hebben doen wachten, kwam hij eindelijk terug met het bericht, dat de heeren over een goed uur tot den sultan zouden toegelaten worden.

Die met inlandsche grooten heeft omgegaan, weet wat hij van zoodanige tijdsbepaling te wachten heeft. Aangezien de sjabandar karig in woorden en moeielijk ter sprake was, en zijne gastvrijheid zich niet verder uitstrekte dan het water van een paar kokos-noten aan te bieden, ging men de omstreken eens verkennen, in de hoop toch eenmaal de hoofdstad te zullen vinden.

Een weinig hooger op en meer landwaarts in kwam men eindelijk op den bazar of passar, — eene lange straat van neven elkander staande houten woningen waar tweemaal 's weeks verschillende koopwaren uitgestald worden en het volk uit de omstreken komt handelen. Men vond slechts enkele van die woningen geopend.

De Atchineesche zijden *slendangs* (sjaal), zijden en uit veelkleurige garens geweven wijde broeken, zijn als bijzonder sterk en kleurhoudend bekend. Daarin bestaat een aanzienlijke handel; die kleedingstukken worden op alle strandplaatsen van Sumatra's westkust en ook te Padang veel gedragen; ook in goud en zilver, waarmede de Atchinees gaarne zijn uitverkorene opsiert, in ijzer-, staal- en koperwerk, in lijnwaden en snuisterijen, en vooral in opium is een groote omzet. Om dezen bazar heen lagen hier en daar kleine groepen van woningen verspreid, maar van eene stad bespeurde men niets.

In de woning van den sjabandar teruggekeerd, na ongeveer anderhalf uur wachtens, kwam het bericht dat de sultan te zien was. Zijne nieuwsgierigheid om de geschenken te zien, had hem haast doen maken.

Eene menigte volks, nieuwsgierig om de vreemdelingen te zien en te weten van waar en waarom zij kwamen, hadden zich voor de woning van den sjahbandar verzameld; men moest zich dringen door dien drom, die de blanken met onbeschaamde blikken opnam, en waaruit eenige brani's zelfs de zilveren kwasten der sabels aantastten, om die van nabij te bezien of er zich meester van te maken.

Vrouwen vertoonden zich niet. Meest alle Atchineezen hielden een ontblooten klewang in de eene, en eene lans in de andere hand, en zagen meer met minachting dan met vriendschap op het gezantschap neer. Velen waren vergezeld van jonge knapen, aankomende jongelingen, netjes in zijde gekleed, de voeten boven de enkels en de onder-arm versierd met gouden en zilveren ringen, — hunne uitverkorenen in een woord, die in Atchin geen beschermer schijnen te vinden zooals Loth er een was voor de twee engelen die hem bezochten (zie het 14de hoofdstuk van Genesis) (1).

Niet zonder moeite kwam men in eene zeer onzindelijke woning, van geringe ruimte, die langs een trap of ladder zonder leuning, zes of zeven sporten hoog, moest beklommen worden. Het achterste gedeelte dier woning was in kleine kamertjes gesplitst; het voorste gedeelte, dat uitzicht had op het voorplein van den kraton, vormde één geheel en was open; daár stonden eenige defekte, vuile, met siri-kalk bemorste stoelen, waarop het gezantschap plaats moest nemen.

Wat men van den kraton zag, bepaalde zich tot een vijf à zes el hoogen kleimuur, waar boven eenige daken van woningen met *atap* (palmbladen) gedekt uitstaken.

Van het voorplein gaat men eenige trappen op den kraton binnen door eene houten poort, die in den regel gesloten, een klinket heeft en aan de binnenzijde bewaakt wordt. Aan de buitenzijde is de muur omringd door eene houten versperring, die evenwel voor de poort niet doorgetrokken is.

De heer Nieuwenhuizen, die bij zijn eersten tocht naar den wal in den kraton geweest was, verhaalde dat de woningen daar binnen,

---

(1). De zonde, daarin verhandeld, is er zoo algemeen, dat zelfs de wettig gehuwde vrouwen er in berusten. De heer Nieuwenhuizen deelt mede, *voor waarheid*, dat hij, tijdens hij belast was met het civiel gezag te Singkel, een bezoek afleggende bij den radja van Trumon, bij diens afwezigheid ontvangen werd door zijne tweede, eene nog jonge vrouw. Deze had zich in hare onnoozelheid laten wijsmaken, dat de nog kinderlooze radja nu eindelijk hoop had op een zoon, want dat zijne *benin-moeda* (jongste vrouw), die den radja op reis vergezelde, zwanger was.

Bij nadere informatie bleek het den heer Nieuwenhuizen, dat die jongste echtgenoote een uitverkorene (jongeling) was!

hoewel grooter, weinig meer netheid en comfort aanbodden dan die waarin men zich thans bevond; dat hij over een hoop balken had moeten klimmen, om in een huis te komen waar hij plaats moest nemen; dat het binnenplein er zeer onrein uitzag, en er eenige oude, lompe, metalen en ijzeren kanons, op zware balken bevestigd, op den grond lagen. Van inwendige versterking had hij niets bespeurd.

Het voorplein, gedeeltelijk met gras begroeid, heeft ruimte om een vijfhonderdtal menschen te bevatten; daarheen stroomde nu het volk, waarvan het gezantschap door een in de rivier uitkomend grachtje gescheiden bleef.

Na eenige oogenblikken gezeten te hebben, ging het klinket open, traden eenige menschen uit den kraton en kwamen op het eerst beschreven huis toe. Het was de sultan met zijne twee zonen en eenig gevolg.

De vorst van Atchin, gansch niet vlug ter been, beklom met moeite het laddertrapje. De heeren stonden op en maakten eene diepe buiging, die de sultan in het voorbijgaan met een licht, maar niet onvriendelijk hoofdknikken beantwoordde. Daarna verzocht hij ons neder te zitten en nam zelf plaats op een ouden, verweloozen, Amerikaanschen wip- of tuinstoel, voorzien van een groen fluweelen met gouddraad geborduurd kussen.

De sultan is een man van even in de veertig jaren, vrij groot en gezet; maar reeds gebogen door zwakheid de gevolgen wellicht van het op jeugdigen leeftijd toegeven aan zijne hartstogten, en aan het veelvuldige gebruik van opium, waarvan zijn uiterlijk de duidelijkste kenteekenen droeg. Zwaar door de kinderziekte geschonden, in den neus eene uitwassende polyp, is zijn gelaat zeer onbehagelijk; zijne voeten waren geschoeid in eene soort van Moorsche muilen, van rood leder met gouddraad gestikt; hij was gekleed in eene veelkleurige zijden broek, eene gewone roode sarong, en een vuil, kort, wit katoenen buisje, waarop de Medjid-orde een droevig vertoon maakte; zijn hoofd was gedekt met den gewonen doek (*batik*), het algemeene hoofdtooisel in den archipel.

Naast hem zat zijn oudste zoon, een fier en schoon jongeling, met sprekende gelaatstrekken, gekleed in een met goud galon omzoomden pantalon en een met gouddraad geborduurd lakensch, lang buis; nog sierlijker gekleed was zijn jongste zoontje, vijf of zes jaren oud, dat aan zijne voeten zat.

Nadat de sultan in gebrekkig Maleisch eenige vragen gedaan had over de reis, het schip en de dienstbetrekking der heeren, werd de brief van den gouverneur-generaal met het contract aan den sjabandar overhandigd, die hem met toestemming van zijne hoog-

heid ontdeed van het zegel en geel zijden omhulsel (de gewone omkleeding der aan oostersche vorsten gerichte brieven) en daarna voorlas.

Gedurende dit ceremonieel vielen er een en twintig schoten in den kraton, om den brief van Neerlandsch opper-landvoogd in Indië te begroeten; daarna werden de geschenken, ingepakt zooals ze daar stonden, door den sultan met eene buiging van het hoofd aangenomen, en verzocht hij den heer Nieuwenhuizen om den generaal uit te noodigen, bij zijne komst aan wal, die hij tot de volgende week wenschte uitgesteld te zien, nachtverblijf bij hem te houden, omdat hij zich in den morgen en loop van den dag weinig voor den arbeid geschikt gevoelde en dien liever des avonds verrichtte. Daarna keerde hij, groetende, met zijne zonen en zijn gevolg naar den kraton terug.

De heer Nieuwenhuizen besprak verder met den sjabandar het ceremonieel, dat gevolgd zou worden bij 's generaals komst aan wal, en verzocht hem den sultan te bewegen, dag en uur daartoe niet te lang uit te stellen. De sjabandar gaf den heer Nieuwenhuizen evenwel te kennen, dat de sultan eenigen tijd zou behoeven tot overdenking, en om de personen te verzamelen met welke hij over het contract moest beraadslagen. Hij zou echter 's generaals verlangen den sultan kenbaar maken en diens beschikking dadelijk komen boodschappen.

Toen men tegen één uur na den middag de sloepen weder opzocht om naar boord terug te keeren, werd door den roerganger der goederen-sloep, een inlandsch onder-officier, bericht, dat kort nadat het gezantschap aan wal was gestapt zes inlandsche matrozen, in weerwil van zijn herhaald verbod, de sloep verlaten en zich met eenige Atchineezen verwijderd hadden; dat hij ze niet had teruggezien, en vermoedde dat ze gedeserteerd waren. Tevergeefs werd eenigen tijd naar hen rondgezien, en daarna den sjabandar verzocht hen te doen opsporen en ze aan boord terug te doen brengen. Naar boord teruggekeerd, werd den generaal van den afloop der zending rapport gemaakt.

Den 27sten kwam de sjabandar aan boord, vergezeld van een der rijksgrooten, dien hij radja noemde, met de boodschap dat de sultan den generaal den 30sten tegen den middag ontvangen zou, tevens namens zijne hoogheid eenige vruchten, een buffel en een rund ten geschenke aanbiedende. Hij deelde vervolgens mede, dat zijne hoogheid het contract gelezen had en wel kon aannemen; dat hij er echter gaarne in wilde opgenomen hebben een artikel, waarbij het Nederlandsche gouvernement en het rijk Atchin elkander wederzijds hulp beloofden tegen binnen- of buitenlandsche vijanden, — derhalve een of- en defensief verbond.

De generaal gaf hier geen bevredigend antwoord op, doch drong er zeer op aan dat men de zes vermiste inlandsche matrozen opsporen en aan boord terugvoeren zou. Hierop antwoordde de sjabandar, dat men naar hen zocht, maar ze nog niet gevonden had.

De agent van de Nederlandsche handelmaatschappij, die handelsbetrekkingen met Atchin wenschte aan te knoopen en van den generaal en den kommandeerenden officier van de Amsterdam de vergunning erlangd had de reize mede te doen, toonde den sjabandar, die ook handelaar is (!!), zijne monsters van lakens, katoenen, enz. Hij vernam toen dat deze artikelen tegen veel lagere prijzen door de Amerikanen en Engelschen, die de peper komen opkoopen, aangebracht worden, en daarmede dus te Atchin geene zaken te maken zouden zijn.

Den 28sten des morgens ging de heer Nieuwenhuizen andermaal aan wal, om de ontvangst van den generaal voor te bereiden en op eene spoedige afdoening aan te houden.

In den middag kwam de radja van het tot Atchin behoorende rijkje Kloewan aan boord, die van onze aankomst tijding bekomen had. Deze radja had, gelijk boven vermeld is, evenals anderen zich meer en meer aan het gezag van den sultan onttrokken en was nalatig gebleven in het betalen van den wasiel, tengevolge waarvan de sultan, die toen nog in het bezit was van een met geschut bewapend vaartuig — eene soort van oorlogsbrik — in 1856 de haven van Kloewan deed afsluiten en de plaats vernielde; er werden bij de 30 m. pikols peper verbrand, waardoor eene waarde van bij de 600000 gulden verloren ging. Sedert had tusschen deze vorsten geene toenadering plaats gevonden; de radja verlangde er echter na, en riep de bemiddeling van den generaal in; doch deze gaf hem te kennen, dat hij geene bevoegdheid had zich in dit geschil te mengen, en het beter oordeelde dat de radja zich onderwierp aan zijn leenheer en voortaan zijne leenplichten behoorlijk naleefde.

Nog een ander radja bezocht dien dag den stomer. De generaal was op zijne komst voorbereid door een brief, die 's avonds te voren bezorgd was. Seba, zoon van den gezagvoerder van den schoener Dolfijn, die in 1839 werd afgeloopen, kwam na den moord zijns vaders als kind aan het hof van den sultan en werd te zamen opgevoed met den troons-opvolger, die evenwel eenige jaren ouder was. Mohamedaan geworden zijnde, leefde hij in zulk eene nauwe vriendschap met den kroonprins, dat deze de belofte deed, na zijn dood, Seba als sultan van Atchin te laten regeeren. Toen hunne vriendschap echter later in haat veranderd en Seba uit den kraton verbannen was, leefde hij in armoede en ballingschap. Nu verwachtte hij dat de komst des generaals eene verandering in zijn

toestand zou brengen en hij in zijne vermeende rechten zou hersteld worden.

Tegen den avond kwam een door het gebruik van opium ontzenuwd en in ieder opzicht onbeduidend wezen, in een klein vaartuigje aan boord. Dat was sinjo Seba, de pretendent op den troon van Atchin. Opgeschikt met de overblijfselen van een eenmaal zwierig kleed, zag hij er armoedig uit. De generaal wilde hem echter geen gehoor verleenen. Na wat op het dek gezeten en rond gekeken te hebben, trok hij stil af.

Den 29sten kwam de sjabandar weder aan boord, om kennis te geven dat den volgenden dag alles voor de ontvangst van den generaal en zijn gevolg in gereedheid zijn zou; hij bracht van zijn meester andermaal twee schapen ten geschenke.

Tot nog toe had men niets van de voortvluchtige matrozen vernomen; men kwam daardoor tot de overtuiging, dat zij door de Atchineezen voortgeholpen of verborgen werden, wellicht tot desertie waren uitgelokt. Daar dit een bewijs was der min goede gezindheid jegens het Nederlandsche gouvernement, bracht de generaal den sjabandar ernstig onder het oog, dat het althans plicht was om al het mogelijke tot de opvatting der deserteurs in het werk te stellen, en verzocht hem den sultan aan te zeggen, dat hij, generaal, er op rekende, dat de deserteurs hem bij zijne komst aan wal zouden overgeleverd worden.

In den morgen van den 30sten, ten elf ure, debarkeerde de generaal met zijn gevolg, bestaande uit den kommandant en nagenoeg het gansche état-major, in twee sloepen; een saluut van 15 schoten kondigde zijn vertrek van boord aan. Thans had men alleen Europeesche matrozen op de riemen. Om allen schijn van vrees of twijfel omtrent de gezindheid des sultans te vermijden, nam de generaal hoegenaamd geen escorte mede. De onder-officieren bij de sloepen hadden echter den last om, zoodra de officieren aan wal zouden zijn, op stroom te gaan leggen en zich niet met de Atchineezen in te laten.

Naar gelang de sloepen de rivier hooger op en in de nabijheid van den kraton kwamen, groeide de nieuwsgierige menigte aan beide oevers aan. Eenige vrouwen vertoonden zich thans ook op een afstand. Men roeide nu de kreek of vaart in, die van de rivier naar den kraton loopt, en werd aan den oever ontvangen door den sjabandar, die veel moeite had het opdringend, gewapend volk, dat geheel het voorplein innam, zoover te doen teruggaan, dat men er kon doorkomen. Hij geleidde het gezantschap naar hetzelfde huis, waar men bij het overbrengen der geschenken en waar vroeger ook de officieren van zijner majesteits fregat Prins Frederik der Nederlanden ontvangen waren. Voor deze receptie waren de anders vrij

onzindelijke omwanding en bezoldering met verschillende zijden stoffen bekleed, die men bij elkaar had kunnen krijgen; dezelfde stoel met hetzelfde groene kussen, maar nu overdekt met een rood laken met goud gestikt, stond weder gereed om den vorst tot zetel en troon te dienen.

De generaal had mogen verwachten dat de sultan, van zijne komst en nadering bewust, daar tegenwoordig zoude geweest zijn om hem te ontvangen; maar hij vond het vertrek ledig en werd door den sjabandar ontvangen en verzocht plaats te nemen, die zich daarop naar den kraton begaf. Het getal vuile en gebrekkige stoelen was echter niet toereikend, zoodat de jongsten uit het gezelschap staan bleven.

Toen men plaats had genomen, viel het salut van 15 schoten uit den kraton. — Men had nu den tijd om de macht, pracht en rijkdom van de receptiezaal te bewonderen en onderling zijne opmerkingen en indrukken mee te deelen, die tot menige saillie aanleiding gaven. Na ruim een kwartier-uur wachtens ging het klinket van den kraton open, en vertoonde zich de sultan, door zijne zonen, den sjabandar en eenige andere personen gevolgd.

Met veel moeite den ladder-trap, die zelfs toen niet van eene leuning was voorzien, opklimmende, beantwoordde zijne hoogheid met een kort hoofdknikken den groet van den generaal, die, hoezeer een weinig ontstemd door het lange wachten, hem beleefd tegemoet was getreden en op oosterscbe wijze gegroet had. Daarna stelde de generaal den kommandant van zijner majesteits stoomschip, het état-major en zijn verder gevolg aan zijne hoogheid voor.

Een tweede hoofdknikken aan het adres van het gezamenlijke gezelschap volgde hierop.

Nadat er, voor zooveel dit mogelijk was, plaats was genomen, gaf de generaal den sultan te kennen, dat het Nederlandsche gouvernement het zich tot een plicht rekende, om overal waar het zijn gebied in Indië uitstrekt, vrede en welvaart te onderhouden en te bevorderen; dat het gouvernement aanleiding had om te gelooven, dat de sultan in de meening verkeerde niet op voet van vrede te zijn met de Nederlandsche regeering; dat deze, om van hare goede gezindheid te doen blijken, het vorige jaar zijner majesteits fregat Prins Frederik Der Nederlanden tot den sultan gezonden had om zijne hoogheid een bezoek te brengen; dat zijne hoogheid toen die beleefdheid had beantwoord door een brief aan den gouverneur-generaal te schrijven, waarin te kennen werd gegeven dat zijne hoogheid gaarne met het gouvernement in vrede en vriendschap wilde leven; dat zijne hoogheid bij die gelegenheid had gezegd, met den gouverneur van Sumatra's westkust te willen onderhandelen; dat hij, gouverneur, daarom in

persoon gekomen was, en ook verwachtte dat dit door zijne hoogheid en de rijksgrooten zou worden gewaardeerd.

De sultan antwoordde, dat dit hem ook zeer aangenaam was, en wat betrof de onderlinge vrede en vriendschap, dat hij die nog meer verlangde dan het gouvernement van Indië zelf. Hij gaf verder te kennen, dat het hem voorgelegde contract naar zijn genoegen was, en hij de negen artikelen die het bevatte aannemen kon; dat hij echter wenschte, dat het mocht aangevuld worden met een artikel, waarbij wij ons verbonden tot wederzijdsch hulpbetoon, — derhalve een of- en defensief verbond, waarin hij gewis het middel meende te vinden om, bij zijne eigen onmacht, zijne afvallige en oproerige leenmannen tot onderwerping te brengen.

De generaal bracht hem onder het oog, dat zoodanige verbindtenis alleen mogelijk was tusschen mogendheden, die gelijke middelen tot wederzijdsche hulp ter harer beschikking hebben; en vroeg of zijne hoogheid, in geval het Nederlandsche gouvernement in oorlog geraakte met Bali, Timor of eenig ander oostelijk gelegen rijk, in staat zou zijn het met eene oorlogsvloot en troepen bij te staan?

Dit was eene vraag, die zijne hoogheid zeer in verlegenheid bracht en moeielijk bevestigend beantwoorden kon.

De generaal voegde er verder bij, dat hij geene machtiging had om zoodanig artikel in het door den gouverneur-generaal den sultan aangeboden contract te insereeren.

Zijne hoogheid scheen over de bemerkingen van den generaal weinig gesticht, en antwoordde op hooghartigen toon, dat het hem bevreemdde dat de generaal, die toch namens het gouvernement met hem kwam onderhandelen, zoodanige volmacht niet had; dat hij dan eigenlijk met hem niet onderhandelen kon, en als onafhankelijk vorst liever aan den koning zelf wilde schrijven; dat er ook tusschen hem en Engeland verbindtenissen bestonden, die door hare majesteit de koningin zelve waren bekrachtigd en onderteekend.

De generaal trachtte hem nu in te lichten dat de gouverneur-generaal is de stedehouder, de gevolmachtigde plaatsbekleeder van zijne majesteit den koning der Nederlanden in onze Oost-Indische bezittingen, en deze dus alleen met de oostersche vorsten en grooten onderhandelt, daartoe zijne gezanten bezigt en aan deze zoodanige volmacht geeft als hij, gouverneur-generaal, goed acht; dat hij, generaal, bovendien 's konings leger-adjudant en in het bezit was van het rijkszegel (dat is: het gewoon zegel met het rijkswapen); dat hij evenwel met bevreemding vernam, dat zijne hoogheid van ons eene verbindtenis tot hulp en bijstand verlangde, die hij niet bij machte was wederkeerig aan ons te verleenen; dat het hem, generaal, voorkwam, als werden zelfs des sultans bevelen niet nage-

leefd in zijn eigen gebied, daar tot nu toe nog niet waren teruggebracht de reeds sedert vijf dagen gedeserteerde matrozen, waartoe zijne hoogheid verzekerde den last gegeven te hebben; dat dit den generaal bevreemden moest en onaangenaam was.

Onder dit gesprek, dat wel geschikt was sultans toon wat lager te stemmen, kwam zijne hoogheid eenigszins tot bedaren, en antwoordde, dat hij dan de artikelen zooals zij waren wel wilde aannemen, doch daarover vooraf met zijne rijksgrooten beraadslagen moest en daarom een uitstel van acht dagen verzocht.

Uitstel aldus, weder uitstel; — dit is de gewone wijze van handelen van oostersche grooten, die altijd wantrouwend zijn en nimmer haast maken, die bij elke samenkomst met iets nieuws te berde komen en de zaken zoo lang mogelijk rekken.

De generaal deed den sultan opwerken, dat zijne hoogheid verscheidene dagen had gehad om het voor zich zelf en in rade te overwegen; dat hij, om aan zijner hoogheids vroeger geuit verlangen te voldoen, zijn gebied had verlaten om tot hem te komen; maar dat zijne tegenwoordigheid in zijn gouvernement niet langer kon worden gemist, en daarom het vertrek van zijner majesteits schip bepaald was op den volgenden dag; dat hierin geene verandering kon worden gebracht.

Het was intusschen laat in den middag geworden, en ieder verlangde naar het einde der conferentie. De eenige verversching die aangeboden werd, bestond ook nu, evenals bij den sjabandar, in kokos-noten; waarlijk, eene vorstelijke ontvangst aan het hof van den sultan van het onafhankelijke rijk Atchin!

Bij den geringsten wedhono of demang op Java zou althans thee met ververschingen zijn voorgediend.

Bij den sultan werd eene toenemende onrust opgemerkt; hij bewoog zich onophoudelijk in zijn zetel, scheen groote behoefte te hebben om opium te gebruiken, en, daaraan niet langer weerstand kunnende bieden, stond hij plotseling op en gaf den generaal te kennen, dat hij zich voor eenige oogenblikken wenschte te verwijderen, daar het uur van gebed aangebroken was.

Maar de generaal, die spoedig begreep dat juist die toestand des sultans dienen kon om de onderhandeling tot een goed einde te brengen, bracht zijne hoogheid met ernst en nadruk onder het oog, dat het nimmer en nergens de gewoonte, ja dat het strijdig met de welvoegelijkheid was, een gezantschap in onderhandeling op zoodanige wijze te verlaten, vóór dat de zaken tot schikking waren gebracht; dat hij zijne hoogheid verzocht tot een besluit te komen. Zijne hoogheid nam daarop weder plaats, en verzocht den generaal om met zijn gevolg den nacht in den kraton door te brengen.

Voor dee uitnoodiging werd met beleefdheid bedankt, op grond van het bereids medegedeelde vertrek, dat op den anderen dag was vastgesteld.

Toen nu de sultan zag dat hem geene kans overbleef, om zich op eene betamelijke wijze te verwijderen, stond hij eensklaps op, zeggende: »ik ga heen," en keerde weder met het hoofd knikkende en zonder iemand aan te zien, naar den kraton, gevolgd door zijne zonen die alles rustig hadden toegezien, en door den sjabandar, die hem het contract nadroeg.

Dat de sultan iemand was zonder eenige beschaving en geheel onbekend met de gewone vormen der beleefdheid, was dadelijk in het oog gevallen; maar op zulk eene verregaande lompheid kon niemand voorbereid zijn. Den ongelukkigen vorst, verslaafd aan het gebruik van den opium, was eene langere onthouding ondragelijk, toen het uur van schuiven dáár was geworden.

De generaal liet hem ongehinderd gaan, en nam met kalmte weder plaats, vast besloten niet heen te gaan, vóór hij zijne zending tot een einde zou hebben gebracht. De spanning, waarin men door des sultans handelingen verkeerde, duurde evenwel niet lang; want ongeveer een kwartier-uur later keerde de sjabandar uit den kraton terug en overhandigde den generaal het contract, geteekend en van het rijkszegel voorzien, onder mededeeling, dat zijne hoogheid ongesteld was geworden.

Verder strekte de vorstelijke boodschap zich niet uit.

De generaal zag zijn doel bereikt, en gaf door op te staan het sein tot vertrek. Begeleid door den sjabandar en gevolgd door eene groote menigte volks, begaf men zich naar de sloepen en roeide naar boord terug.

De machteloosheid van den sultan, de staat van het diep verval van het eenmaal zoo machtige rijk, was bij deze conferentie aan ieder in het oog gevallen.

Uit het open voorhuis, waar het gezantschap ontvangen werd, overzag men de talrijke zaâmgevloeide menigte. Toen de sultan op het plein verscheen, zou men op zijn minst eene eerbiedige stilte, een uitwijken, nederhurken of eenig betoon van ondergeschiktheid hebben verwacht. Doch niets van dat alles vond plaats; geen enkel Atchinees die er aan dacht zijn vorst eenige eer te bewijzen. Men sprak door, bewoog zich en maakte leven, alsof men zich op den passar bevond. En toen er, weinige oogenblikken voor dat de sultan eensklaps de vergadering verliet, twist ontstond, waarbij het immer ontbloote zwaard geheven en een persoon zwaar in den arm gewond werd; toen, onder het oog van den sultan, de oploop en het geweld de algemeene aandacht trok, en het gezantschap in eene onaangename

spanning verkeerde en verwachtte dat de vorst er een einde aan zou maken, zag deze het met gelatenheid aan, en bemoeide zich niet met een voorval waarvan hij waarschijnlijk dagelijks getuige was.

In geen ander land van den Indischen archipel, aan onze suprematie onderworpen, wordt zulk een gemis aan achting en gehoorzaamheid voor den vorst aangetroffen. Uit al hetgeen het gezantschap zag en hoorde, bleek het ten duidelijkste dat in Atchin eene volslagen regeeringloosheid heerscht; dat er geen burgerlijk of justitieel bestuur, geene wetgevende of uitvoerende, geene politie- en geen land- en zeemagt bestaat, om de rust van binnen te handhaven of de gevaren van buiten af te weren.

Toch is de onafhankelijkheid van het rijk gewaarborgd door de tractaten van 1824. Die onafhankelijkheid drukt zwaar op het volk van Atchin!

Kon de generaal de ontvangst niet roemen, had de welvoegelijkheid zelfs daarbij ontbroken, aan opzettelijke onheuschheid viel zelfs niet te denken. Slechts aan onwetendheid, armoede en machteloosheid van den vorst was zulk eene ontvangst te wijten. De verrassende ongemanierdheid, waarmede de sultan de vergadering verliet, kon zelfs nog verschoond worden in den man zonder beschaving, in het slachtoffer zijner driften; zijn persoonlijk gedrag jegens den generaal en diens gevolg, nadat hij de door hem gewenschte aanvulling van het contract niet erlangde, was verrassend lomp, en bewees dat hij, bij een geheel gemis aan beschaving en ontzenuwd door zijne levenswijze, gewoon is den vrijen teugel aan zijne driften te behoeften te vieren.

De groote kalmte en waardigheid, door den generaal Van Swieten aan den dag gelegd en geheel overeenkomstig de hooge betrekking die hij bekleedde, maakten daarentegen een grooten indruk, en dwong den sultan tot de ratificatie van het contract over te gaan. Ook de omstandigheid dat de generaal adjudant des konings was en het rijkszegel bezat, waarin de oostersche vorsten het hoogste blijk van vertrouwen zien, deed den sultan een meer dan gewoon gezant in hem zien. Dit streelde zijne ijdelheid.

Dat het vertrouwen der Atchinezen sedert dien tijd is toegenomen, blijkt uit het grooter aantal vaartuigen die tegenwoordig uit de verschillende havens van Atchin te Padang en Baros aankomen, en aldaar de peper ter markt brengen die vroeger in de havens van Atchin verkocht werd. Dat wij een gelijk vertrouwen daar tegenover kunnen stellen, is bij de bestaande regeeringloosheid en onmacht van den vorst niet mogelijk.

Aan het rooven en koopen van slaven op het eiland Nias is evenwel nog geen einde gekomen; de ongelukkige Niassers worden nog

altijd door de Atchinezen naar de pepertuinen gesleept, om daar harden arbeid te verrichten. Hier is geene verandering te verwachten, zoolang ons gezag op het eiland Nias of onze scheepsmacht in de wateren van Sumatra's westkust niet meer wordt uitgebreid.

Van de vermiste matrozen is nimmer iets vernomen; wij gelooven dat hun lot wel niet beter zal geweest zijn, dan dat der Niasser slaven.

Moge nu ook het sluiten van het tractaat in 1857 in Nederland weinig de aandacht getrokken hebben, zoo is het toch niet zonder verdienste. Zonder de Atchinezen een geheel vertrouwen te kunnen schenken, is die zending niet zonder gunstig gevolg geweest. Het Nederlandsche gezag is gehandhaafd, zijn invloed op het onafhankelijke Atchin aanmerkelijk toegenomen, en eene veilige vaart aan de handelschepen verzekerd.

om daar har-
verwachten,
eacht in de
eid.
vij gelooven
sser slaven.
Nederland
niet zonder
te kunnen
weest. Het
onafhanke-
aart aan de

PERPUSTAKAAN NASIONAL

QPCARD 10

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OPCARD 10

